

פרוטוקול מס. 24

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ד',
י"ב בשבט תשי"ג, 28 בינואר 1953, בשעה 8.30

ש.ה.

חברי הוועדה: י. גורי - היו"ר

א. אלישר
ח. אדיב
י. בדר
א.פ. בניחובסקי
ש. דיין
ה. הרצפלד
ק. לוז
ש. סוזייב
י. פורדר
פ. קלמר

מוזמנים:

שר האוצר ל. אשכול
מר זגני - מטעם משרד האוצר
מר קיטרון - מטעם משרד המשפטים

סדר - א - ה י ו -

א. תשובות שר האוצר על שאילת חברי הוועדה;
ב. שונות.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

בתחילה הישיבה יש ברצוני להגיב על

דברי חבר הוועדה לוז, שאמר אתמול

בדבריו במליאת הכנסת, כאילו התבטאתי אני בישיבת הוועדה לטובת הפיקוח.
אני חושב כי מתפקידו של יושב-ראש הוועדה לתקן טעות זו, אשר אני בטוח
כי בעשתה ללא כל כוונה רעה.

מלבד זאת, היה נהוג עד כה שחברי הוועדה

של הכנסת אינם מוסרים בדיוני המליאה פרטים על הדיונים שהתקיימה בוועדות.
אם נהוג זה אינו קיים עוד, עלי להודיע כי אשתמש באופן מלא באותה זכות.

בקשר לפרטום הדברים, הייתי בין אלה

מחברי הוועדה שדרשו כי לא יתפרסם

בפחמני דבר מן הדברים נאמרים כאן, אולם נקבלה דעתו של חבר הכנסת בדר,
שהגבלה זו תחול רק לגבי דיונים ביחס אליהם יוחלט במיוחד שאין לפרסם את
תכנם. במקרה זה לא היתה החלטה כזאת.

לעצם הדברים שאמרתי, הרי הם

לא היו בעלי אופי מעליב. אני מוכן להודיע כי נתברר לי שהדברים שנאמרו
על ידי חבר הכנסת בדר לא נאמרו ברצינות.

היו"ר י. גורי:

אני קובע כי בישיבת אתמול של ועדת הכספים, לא דבר חבר הכנסת בדר כלל על

הפיקוח, לא לחיובצו ולא לשלילה.

אנו עוברים לסדר היום, ואבקש את שר

האוצר להשיב על השאלות שהוגשו לו בשבועות האחרונים.

שר האוצר ל. אשכול:

בקשו מאתנו דוחות שונים. מבין הדוחות המבוקשים הומצאו לחברי הוועדה דוחות אלה: דוח כספי לתקופת אפריל-אוקטובר 1952 (כולל פרוט תקציב הפיתוח עם ההכנסה וההוצאה הכוללת באמצעות המחלקה למילואות חוץ); דוח כספי לתקופת אפריל-דצמבר 1952; ויכוז של הסובסידיות למזון ולסחורות אחרות לתקופת אפריל-דצמבר 1952, בצרוף פרוט לתקופת אפריל-ספטמבר 1952; דוח על תשלומי חובה והפרשי מטבע חוץ לתקופת פברואר דצמבר 1952, עם אוסון לתקופת ינואר-מרץ 1953; דשימת ההשקעות וההלוואות מכספי המלווה העצמאות במסגרת תקציב הפיתוח לתקופת אפריל 1951-אוגוסט 1952; דוח על הגביות של המחלקה למילואות החוץ בלירות ישראליות עד 31.3.52 על חשבון המילואות טארה"ב; מצב קרן התמורה של ההענקת האמריקאית הראשונה ב-4 ינואר 1953.

בין שאר השאלות ישנן שאלות שזמנן כבר עבר, ביחוד לאור ההסברים שניתנו אתמול בכנסת. נשאלה שאלה על "פרטים כלליים וסטטיסטיים על הפרשים בין ההכנסות מהעלאת המצרכים וההוצאות בקשר לשינויי שער המטבע; הסברים כלליים על סיבות העלאת המחירים."

התשובה היא שהעלאת מחיר הלחם האחיד בנובמבר אשתקד (מ-75 פרוטיה ל-90 פרוטה לככר של 950 גרם, ול-100 פרוטה בראשית ינואר), אינה מכניסה שום עודפים לקופת הממשלה. היא מקטינה אך את היקף הסובסידיות של הממשלה להוזלת קמח אחיד לאוכלוסייה. עד עכשיו נמכר הלחם האחיד לפי מחיר של 250 פרוטה לדולר, בערך. בהעלאה של מחיר הלחם האחיד מביאה אותנו למחיר שהוא עדיין פחות מ-350 פרוטה לדולר. במלים אחרות - הממשלה הקטינה אך את הסובסידיה מהתקציב הרגיל להוזלת לחם אחיד, שהיא סובסידיה נוספת להוסלה על ידי קביעת שער א' עבור יבוא החיטה, המיועדת לטחינת קמח אחיד לאפיה.

בנוגע ללחם לבן, ההעלאה האחרונה הביאה לכך שהתמורה בחשבון המסחרי של האגף המזונות של משרד המסחר והתעשייה - לכל דולר המוצא לקניית חיטה ומכירת קמח לבן - מגיעה לכדי לירה ישראלית אחת, בערך, לדולר.

ההעלאה במחיר הבנזין באה כתוצאה מהעלאת דמי המכס על בנזין. מטרתה הייתה איפוא פייסקלית. ב-14 בפברואר 1952 נקבע עבור כל חמרי הדלק שער ג'. ההעלאה האחרונה במס על בנזין עלולה להכניס בכל חודש כ-220,000 לירות. אמרתי שעם כל ההעלאות, איננו מגיעים עדיין למחיר הבנזין המקובל בארצות אחרות בארופה.

נשאלה שאלה על הפרשים בין ההכנסות

מהעלאת מחירי מצרכים שונים ולבין ההוצאות עקב שינוי השער. התשובה היא

שלא חל עד כה כל שינוי בקביעת השער הרשמי שנקבע עוד ב-14.2.52 עבור

מצרכי מזון. שינויי המחירים עבור קמח, סוכר ושמן הנמכרים על ידי הממשלה,

הוגשמו על ידי הוספת מחירי המכירה באמצעות אגף המזון. השער לא שונה מפאת

כמה שיקולים, שאחד מהם הוא כי אגף המזון מוכר גם עתה קמח אחיד במחיר,

המתבטא בתמורה שהיא נמוכה משער א', וכן לשמנים נקבע מחיר שהוא מתנועע בין

שער ב' (סוכר לחלוקה במנות), ועל שער ג' (סוכר לחלוקה עבור התעשייה). סיכום

התוספות הכניס לחשבון המסחרי 1,230,000 לירות לחודש. אגף המזון מעביר את

הפריון הנוסף הנ"ל לחשבון קרן החליפין, במטרה לכסות את הגרעון השוטף של

קרן זו, אשר עד כה הגיעה לסך של כ-1,25 מליון לירות לחודש. יש לציין

שאגף המזונות משלם מחדש ליצרני החלב והביצים סובסידיה לשם סגירת העלאת

המחירים לצרכנים. הוצאות הסובסידיה לחלב וביצים מגיעות מדי חודש לסך 200,000

ל. תוספת הנטו היא, איפוא, בערך מליון לירות לחודש.

הוצגה שאלה על בעיית החשמל בירושלים ועל סגירת ביהח"ר "פיליפס". בזמנו ניתנה על כך אינפורמציה על ידי שר המסחר והתעשייה לשעבר. לאחרונה היא דיון בוועדת הכספים בענין תעריפי החשמל.

ביחס לשאלה הנוגעת למלווה האוסטרי ומצב ביצועו - עלי לציין כי אין זה מלווה של הממשלה, אלא הנו פעולה פיננסית של הבנק הלאומי לישראל בע"מ עם בנק אוסטרי. משתמשים כבר במלווה זה במידה שיש באוסטריה סחורות מתאימות לנו ובמחירים רצויים. חבות החשפ"ל, למשל, קנו מכספי המלווה הזה ציוד בסך 450,000 דולר. כמו כן התכוונו לקנות שם תבות לאריות פרי הדר. המבטא היא להחזיר כספים אלה על ידי האכספורט שאנו אצא נעשה לאוסטריה, ובאם לא - על ידי תמורות הדולארים שמקבלת חברת החשמל וענף הפרדסנות.

ביחס לפיטוי פקידים בקשר לכיטול הפיקוח על הלבשה והנעלה, נמסר לי שמתוך 95 עובדים באגף הפיקוח לטכסטיל ועוד פוטר כבר 70 איש, ועתה יוחש ודאי הקצב. יש דיון על פיטורי 300-400 איש באגפי הפיקוח ובאגפים אחרים של משרד המסחר והתעשייה, שיבוצעו בקרוב.

לשאלות 6-9 כתוב שניתנה כבר תשובה.

נתבקשתי למסור פרטים על ההסכם עם מר מונטור ומלוויו. כבר ביקשתי להמציא ליושב-ראש ועדת הכספים את חליפת הסכתבים שהיתה בענין זה, והיא תוסצא לו ודאי בימים אלה. היו לנו כמה ישיבות די רציניות ודי מתוחות, אך בעצם אין שום הסכם חדש. אבקש מאת כל חברי הוועדה להימנע מפרסום הדברים אותם אמסור בענין זה, ואני סומך על חוש הפטריוטיזם של כל הנוכחים, שיבינו כי הדבר הוא לטובת האינטרס של המדינה.

אנו תלויים זה שנים בהכנסה משני מוסדות: מלווה העצמאות והמגבית המאוחדת. כתוב בפירושו שכאשר "שנים אוחזים בטלית" (העם היהודי באמריקה, ממנו אנו צריכים לקבל את הכסף), תהיה מחלוקת ביניהם. דני בטוח שכולנו איננו מעוניינים ללבנות מחלוקת זו, אלא להיפך. תפקידנו להסביר לאנשי המגבית שהמלווה הוא מפעל בעל חשיבות מטורגה ראשונה, וכן להיפך - להדגיש בפני אנשי המלווה את חשיבותה המיוחדת של המגבית. אך כל אחד מהם "מונטאיסט, סאטין רק באלוהים שלו, ואינו מוכן לקבל הסבר זה בקלות. כאשר יש ועידה של המגבית, אי אפשר לברך אותה במקדק בו יוזכר גם מפעל המלווה, כי לדעתם אסור להזכיר את שני המפעלים בבשימה אחת; זה עלול להרוס את העסק. העבודה, כידוע, אינה קלה. המצב הגיע לידי כך שהפעם היתה התפטרות ברצינות רבה. עשינו נסיון להרכיב מישור על שני המפעלים גם יחד, אך הדבר לא נתקבל בעין יפה והעבודה נמאסה. אין זה כל כך, ביחוד שחלפו "ירחי הדבש" של ההכנסות המיוחדות הגדולות, וכל מפעל צריך עכשיו לחפש לו דרכים עממיות יותר כדי להגיע לתורמים והעבודה נעשתה עבודה חולין יום-יומית. לאחר כמה ישיבות ארוכות הידקנו מחדש את הקשרים הישירים של מלווה העצמאות עם האוצר, ואלינו יפנו כל טענותיהם. הם הודיעו לנו כי הם עומדים שוב לגטרי לשרות המדינה ויעשו הכל לפי מיטב כשרונם ושכלם, אם רק ירשו להם ואם לא יגבילו את פעולתם במידה כזאת שלא תהיה להם אפשרות לעבוד. הם טוענים כי המגבית פועלת כבר עשרות שנים בקרב הצבוריות היהודית והפכה כמעט להרגל שאין לתאר את חיי היהודים בלעדיו - בשעה שמפעל המלווה חדש עדיין וצריך למצוא לו מקום בצבוריות. בתחילה חשבו כי מפעל זה יזון בעיקר ממפעלים פיננסיים ובנקאיים, אך מאחש שהתפתחות לא היתה כזאת, היה עליו ללכת בהרבה בדרכי המגבית ועל ידי כך נוצרו התנגשויות.

על כל פנים, אין הם חושבים לחסל את המלווה. העמדנו אותם על כך ששני המפעלים יחד נותנים כמעט סכום כפול מזה שהמגבית מניחה שתוכל להכניס - אם כי היה סמן שהמגבית עצמה נתנה יותר סמה שיכניסו עכשיו שניהם יחד. מענין שמונטור מציין כי מדי שנה יורד אותו חלק מהכנסות המגבית המועבר למדינת ישראל, וגדל חלקם של הקרנות המקומיים; מונטור טוען כי למעשה הם לוחמים את מלחמתנו. הוצאנו מלבם של אנשים אלה את ההרגשה כאילו הם בנים חורגים, והחדרנו ללבם את ההרגשה כי מוכרחים לעשות את כל המאמצים כדי למנוע חכוכים. על כך ישנה חליפת סכתבים בינם לבין האוצר.

הועלתה השאלה של אפשרות פתיחת מפעל מלווה גם בארצות אמריקה הדרומים, אולם יש חילוקי דעות בקשר לכך, והציר שלנו מתנגד לכך. אני זוכר שהיתה במשך שנים רבות התנגדות גם לפתיחת מפעל מלווה בארצות הברית, כך שיתכן וגם עגין זה יוסדר. על כל פנים, הוחלט להתחיל

במפעל מלווה העצמאות, גם בקנדה.

י. פורדר:

לדעתנו תלוי גורלו של המלווה בכך שלא תחול בעוד שנה ירידה נכרת בשער הדולאר;

לפי קורס אניירות הערך בארצות הברית, יש דכנה כזאת. האם שר האוצר שוקל באפשרות להקים איזו קרן בטחון שתטפל בשטח זה?

ישנם שמועות שונות ביחס לגודל ההוצאות

של מפעל המלווה, אם כי אני מבין כי יש צורך ברשת תעמולה רחבה. כמו כן, הוצא פרוספקט בקשר לכך, המכיל סתירות אחדות. האם אפשר לקבל יותר פרטים על כך?

לבסוף, אני מבין כי קיימת התנגדות

לפתיחת מפעל מלווה בארצות אמריקה הלאטינית בגלל חוקי המטבע הקיימים שם, א האוסרים על טרנספר של הון. מדינה אינה יכולה לדרוש ממושב מדינה אחרת לעבור על חוקי המדינה בה הם יושבים.

שר האוצר ל. אשכול:

נכון שבעודשנה-שנה וחצי נצטרך לעמוד פנים אל פנים עם בעיית ירידת הקורס.

פעולה אחת אנו כבר מתחילים לעשות בכיוון זה, ולשם כך באנו בדברים עם אדם בשם גולדוואסר הממלא כיום תפקיד של גזבר הג'וינט, ונוסף לכך עמד בראש חברות פיננסיות גדולות. א הוא עמד בראש חברה כזאת בעלת 7-8 מליון דולאר, והיה עובד עם טלפון-קרדיט במחזור כספים של עשרות מליונים דולארים. הוא הציע לנו להקים יחד עם האוצר "קורפוריישן" כזה באמריקה, על ידי החחבת פעולות הנעשות למעשה גם כיום.

אנו נחנו לכל מי שרכש אגרת מלווה

עצמאות, לקבל לירות במזומן באם הוא בא לארץ, לפי השער השלישי. אני חושב כי בדרך זו פדינו כבר אגרות בסכום של 1-2 מליון לירות. על ידי כך מקסימים את החוב שלנו בדולארים | אך מאידך נאלצנו לשלם בלירות, אם כי גם בהן אין לנו עודף. עושים זאת אנשים פרטיים, ולעמים אנו עושים זאת לפי בקשת מישהו מתורטי המגבית, המבקש להעביר את האגרות מלווה שלו לרשות המגבית. אין אנו עושים זאת ברצון, אך לפעמים יש בקשות מיוחדות. כן נעשות לפעמים פעולות כאלה על ידי אמפ"ל, או החברה של גרי, או ה"פי. אי. סי".

עכשיו מציע גולדוואסר להקים קורפורשן,

שבו ישוקעו אגרות אלו הנמצאות בידי בעלים שונים, בתוספת 15% דולארים מזומנים על כל סכום הניתן בצורת אגרות. הוא מאמין שאם ייקבעו 15%, יש יסכויים שהמפעל יצליח. בכסף המזומן הוא מתכוון לספק חומרי גלם והון חוזר לאותם המפעלים שהוא יקים בארץ על ידי השקעת כספי המלווה. הוא מתכוון לגייס 10 מליון אאאאא דולאר ליסוג חברת השקעות זו - פרט ל-1,5 מליון דולאר מזומנים. נוסף לכך, הוא מניח כי הוא יוכל על ידי 1,5 מליון דולאר אאאא אלה לעבוד באמצעות בנקים שיתנו לו גם כן סכום העולה פי שלוש או פי ארבע על ההון שלו במסומנים. הוסכים כי כספי החברה הזאת יושקעו בארץ במפעלים שהממשלה תציע אותם או תמליץ עליהם. במידה שתקציב הפיתוח יאפשר זאת, יועמדו לרשות החברה במקום הדולארים שלה, הלירות המוקצבות במסגרת תקציב אאא הפיתוח למפעלים שבהם תשקיע החברה את הונה. במידה שלא יועמדו לרשותנו כספים כאלה על ידי תקציב הפיתוח, נעביר לרשות החברה את הון הממשלה במניות בחברות שונות, כגון חברת האשלג, חברת יובל-גד, חברת החשמל ועוד. כמובן שיושב ראש החברה יהיה רשאי שלא להסכים להצעות כאלה ולא להיכנס למפעל שלא ייראה לו כמתאים.

הסכמנו להיות אוראיים למשך 3-4

שנים (אמרנו שהננו משאירים זאת להכרעת מונטור) לתשלום הרבית של 3,5% לבעלי מניות החברה שהשקיעו את אגרותיהם בה, כדי שלא ייגרם להם בינתיים הפסד. הרווחים שישא הכסף המושקע במפעלים בארץ, יקבלו לפי חוקי מרכז ההשקעות. היתרון שבהסדר הוא, שהוא מאפשר ספיגת מליונים דולארים של אובליגציות מן בשוק על ידי בעל החברה הזאת, המשקיע כספים אלה במשק. התנינו מראש שזא לא יהיה סונופול, כי יכולות לבוא עוד הצעות כאלה ואנו בקבל אותן. אני יודע כי כבר הוגשה בקשה ל"ס. אי. סי." להקמת החברה, ואני מקווה שתהיינה לכך תוצרות.

מונטור עמד גם על הצורך להקים "שטיצונגספונד" למקרה שיהודים ירצו למקור את האגרות שבידיהם, ויהיה מי שיקנה אותן בקורס טוב. יתכן שעל ידי עצם הקמת קרן כזאת, תימנע מכירת אגרות כאלה. לשם הקמת קרן כזאת צריך סכום של 5%-15% מכללסכום המלווה, העלול להגיע עד אז ל-150 מליון דולאר ויותר. ביקשתי לברר אם אפשר למצוא כמה בנקים שישתתפו במחצי הסכום, כדי שלא רק אנו נסבול מן הפדיון הזה. לא קל עכשיו לתת הוראה להנהלת המלווה לשריין סכום מסויים למטרת הקמת קרן זו, אך יתכן שנעשה זאת ביחס להכנסות שתהיינה מטפיל המלווה שיתחיל בקבדה. כמו כן נקדיש ל"קרן ברזל" זו את ניירות הערך הזרים הנמצאים עדיין ברשותנו.

יתכן שבעוד שנה-שנה וחצי נצטרך לחשוב על דרך חדשה למלווה - אולי על ידי ארגון מפעלים חד-פעמיים. נצטרך להסיק מסקנות בקשר לדרך בעתיד, תוך התייעצות עם אנשינו בארצות הברית.

בענין ספורן - העומד בראש חברת מעפלי חשמל גדולים בארצות הברית - מסתרי שהואהוזמן לארץ לפני כמה שבועות. הוא בקשרים טובים עם משפחתי רוטנברג וגם עם ראש הממשלה, וכאשר התעוררה הצעה לעשות שותפות משולשת בחברת החשמל הא"י - ההון האנגלי, הממשלה והון אמריקאי - הוא ראה סיכויים לשותפות כזאת, העשויה לחזק את גם את השותף האנגלי שבה. אנו מוכנים לתת להם סבירות בכורה בחברת החשמל, כדי שיהיו מובטחים. הכוונה היתה למצוא דרך לעניין חוג של אנשים שיהיו מוכנים לממן זאת. דרושים לנו 10-15 מליון לירות לשנה במשך שנה שנים.

הוצאות המלווה מהוות פחות מ-6% מהכנסותיו השנתיות, כולל הרבית. אחוז זה אינו גבוה כלל וכלל. הוצאות אלו כוללות את הוצאות הגביה וההפצה, ובמיוחד שיתברר כי ההכנסות מצטמצמות, תצטמצמה גם ההוצאות הללו - בהתאם להחלטה שתקבל אז - כך שהפרופורציה הזו תישמר תמיד. יחד עם זאת לחצנו עליהם השנה לעשות קיצוצים נוספים בתקציב זה, והסתמכנו על הקיצוצים שאנו עושים כאן ועל הכנסות משוערות נמוכות יותר; הם נענו וצמצמו את ההוצאות עוד יותר.

ביחס לפרוספקט, הרי הוא נעשה בהתייעצות עם האנשים שם. ברור שכל אחד רוצה להיווכח כי השתמשו בכסף שהוא נתן לצרכים האטרקטיביים ביותר, אולם בכל זאת צריך לרכוש גם דברים שלא תמיד אפשר למסור עליהם. בעניינים כאלה יפה יותר השתיקה.

ביחס לסיכויי המלווה בארצות דרום אמריקה יש חילוקי דעות, אף על פי שחוקי המטבע שם יטועים. הסיבה היא שיש ליהודים כספים גם מחוץ לתחומי המדינה, ואפשר לסדר משהו בדרך זו. בינתיים ישנה התנגדות של הציר שלנו, וכל העניין צריך להתלבן עדיין.

בענין קרן ההשוואה הומצא כבר דוח לוועדה. גם בענין חברת החשמל כבר היה כאן דיון וביחס לפקדונות התשובה היא פשוטה: הם דרושים לחברה כי היא נתונה במצוקה כספת; גם "סקורות" נוהגת כך בסקרים אלה. גם עכשיו היה לנו משא ומתן אתם על העלאה נוספת, ולצדדי עלי לציין שגם אם מצליחים לסחוט מהם עוד אחוז או שנים, אין זה תמיד לטובת העניין, כי אם רוצים לשתף בעלי הון, צריך להוכיח להם שיש כאן הכנסה, (שהחברה משלמת בקביעות את הדיבידנדה - מה שאי אפשר לומר לגבי המחברה שלנו).

אשר לשאלה הנוגעת להכנסות ממפעלים לגביהם היו הסכמים מיוחדים, כפי שאפרט, עלי לציין כי אנו נשענים על החומר שאנו מקבלים מן המפעלים האלה ואחריותנו לגבי נכונות האינפורמציה שהם מסורים, יכולה להיות רק מוגבלת; אם מקבל אינפורמציה שונה, אודיע לכם על כך.

לגבי קייזר-פרייזר - בעד כל דולאר שהשקענו בקניית מכוניות מנוגרות של קייזר-פרייזר בארה"ב (לפני התחלת הייצור של המפעל הנ"ל בישראל) הוחזר לנו ערך שווה של כ-1,5 דולר נטו. הדבר השתנה לרעה, כאשר המפעל התחיל להרכיב את המכוניות בחיפה - על כל דולר שהשקענו בקניית חלקי המכוניות בארה"ב לשם הרכבתם בחיפה הוחזר לנו ערך של 1,4 דולאר נטו. יש שהטילו ספק אם המפעל הוא כדאי במחיצת ההכנסה במטבע חוז. אבל אין כל ספק שהמפעל מביא כבר היום, בשנים הראשונות של קיומו, רווחים במטבע חוץ לטובת המדינה. 642 המכוניות שנשלחו בזמן ארה"ב - כ"תוצרת ישראל" - הביאו לאוצר המדינה יתרה של 509.000 דולר (כלומר: הוצאו 1.002.000 דולר וההכנסה היתה 1.511.000 דולר). לעומת זה הוצאו עבור 336 המכוניות שהורכבו בארץ מאז יולי 1951 עד תחילת פברואר 1952 ונשלחו לחו"ל - יתרה של 584.000 דולר (כלומר: הוצאו 1.313.000 דולר וההכנסה היתה 1.897.000 דולר). השאלה היא אם אפשר על ידי

פיקוח רב יותר ולחץ יותר גדול, לעשות משהו להגדלת הרווח הזה.

ביחס ל"אמפא", ניו יחק ("אמקור", ת"א) -
עד יוני 1952 נמכרו כ-13,000 מקררים תמורת תשלום מסטבע מקומית ו-626 יחידות נמכרו לחו"ל -
הארץ 3,607 יחידות תמורת תשלום מסטבע מקומית ו-626 יחידות נמכרו לחו"ל -
בעיקר לארצות שיש לנו אתן הסכמי "קלירינג". המחזור הכללי היה עד יוני 1952
סך כ-650,000 דולר. חלקו של האוצר בסכום זה היה כ-2,290,000 דולר (ע"ח
13,000 מקררי-שי שנמסרו לתעודתם עד סוף יוני 1952) עבור 2,350,000 דולר -
שנותרו לאחר ניכוח הוצאות האדמיניסטרציה בארה"ב, וכן עבור ההובלה והביטוח
וכו' - נרכשו כ-18,000 יחידות מפורקות לישראל. המקררים שהורכבו מחלקים אלה
נמצאים במחסני החברה בארץ. קיים ויכוח על דרכי השיווק של החברה באתיד,
מחמת פגמת ירידה במכירת תעודות השי למקררים בארה"ב.

ביחס לבית החרושת לנעליים בירושלים, יש לציין
כי יש לו עכשיו 60,000 זוגות נעליים, שמחירם צריך היה להיות קצת למעלה
מ-10 לירות. יש לו עוד חמרי גלם במחסני הערובה, והוא מוכן להוריד את המחיר
עד 6 לירות כמעט. קיימת שאלה אם זה הפסד ממש, או לא כל כך. מצבו של מפעל
זה קשה יותר מזה של שני המפעלים האחרים, מבחינת היחס בין הכנסות האוצר במטבע
חוץ מפעולות יצור, לבין ההוצאות לחמרי גלם במטבע חוץ. כאן יכולה להתעורר
בכלל השאלה אם יהיה זה לטובת התעשייה ולטובת המדינה כולה והייצור שבה,
אם יוסר הפיקוח ותינתן אפשרות לכל בעל תעשייה לגבות את המטבע החוץ עבור
תוצרתו ולהשיג לו בעצמו את חמרי הגלם. אני חושב כי על ידי כך היתה המדינה
מבדת אמצעי לחץ חשוב על התעשייה ועל הפועלים כאחד, להגברת ההכנסות במטבע
חוץ.

חבר הכנסת ציזלינג הציג שאלה ביחס להשוואת המציאות
לתכנית ארבע השנים של הממשלה. לדעתי מתפקידה של כל תכנית לסמן דרך שיש ללכת
לארכה במישה שהגורמים המשפיעים עליה מאפשרים זאת. התכנית הזאת היתה אאא
פרויאקציה שאושרה על ידי הממשלה, בחיבת תכנית רצויה. ההשוואה שדורש אאא
מר ציזלינג מצריכה עבודה רבה, ואין היא גם מענינו של משרד האוצר, אלא
של המדור לחקר כלכלי של הלשכה המרכזית למסטיסטיקה, אליו הועבר בזמן האחרון גם
הטיפול במקרים שנעשו קודם על ידי משרד האוצר.

בענין חוברות "חקרי כלכלה", ברורה לי כוונתו
של השואל. נכון שד"ר גלפרט עזב את העבודה, אך עלי לומר כי משרדנו עשה
את כל מה שבידו כדי להשפיע עליו להמשיך בעבודתו. על החלטתו זו השפיעה
העבדת המשרד לירושלים וכן גם שאלות משכורת.

ביחס ל"גידול מחזור המטבע" נמסר פעמים אחדות
בוועדה שאן המחזור המוגבר נובע מהדפסת כסף חדש, אלא מכך שהבנקים שיש בידיהם
שטרי אוצר תמורת פקדונות, מוציאים את השטרות הנ"ל מ/די פעם למחזור הכספים.
הדוח על המחזור והכיסוי מפרסם מדי שבוע בילקוט הפרסומים.

ביחס לשאלה "מה הן היתרות המוחזקות ל-1.1.53
בידי א/ האפוטרופטים לנכסי נפקדים, לרבוש הגרמנים, לרכוש האויב, ובידי
האפוטרופוס הכללי והרשות הפיתוח" - עלי להשיב כי מכינים את אצ הושימות המתאימו
והן תוגשנה בהקדם לוועדה.

שאלתו של מר קלמר על גובה התשלום כדמי בקור אצל
רופאים פרטיים, נתונה לסמכותו של שר הבריאות.

ביחס לשאלת ד"ר פורדר על האופן בו תכסה הממשלה
את החסר באומדן ההכנסה ממלווה חובה - עלי להשיב כי פרטיים סופיים אגיש
בהקדם, לאחר שנקבל את כל החומר הדרוש מן הבנקים; על כל פנים - אין חסרים
12 מליון לפרות באומדן זה. ידוע שבתקציב הפיתוח הבאנו בחשבון הכנסות
מן המלווה וגם מן השילומים, שעדיין אינן. אם הן גם לא תהיינה, תסבול ודאי
עבודת הפיתוח, אך אם יתחיל לזוז משהו בענין זה, יתכן שנוכל להשיג מקדמות
אצל בנקים לממון הפעולות.

ביחס לשאלה על ההכנסות לשיכון 1953/54 אוכל להשיב
רק שמכינים את החומר ועם סיומו אגישו לוועדת הכספים. כמו כן אמציא בכתב פרטים
בתשובה לשאלה על מבנה חברת השילומית ועל תכניותיה וזיקתה למשרד הממשלה
השונים.

דוח הבנק הממלכתי הומצא לחברי ועדת הכספים.

היה מגע עם "אל-על" לפני העלאת מס הנסיעות
באירונים - משל ל"מגע עם האויב" בלכסיקון הצבאי; צד אחד נסוג...

ביחס בניית שיכון עולים בשנת הכספים הבאה, אנו
עומדים להקים כ-3000 יחידות חדשות בהתיישות החדשה היושבת כבר על הקרקע.
וזו יאפשר קליטת עוד כמה מאות משפחות. אנו נמסור לקבלנים 40% מחמרי הבניין,
ואת היתר נשלם בסוף השנה הבאה. החוזים נעשים על ידי הסוכנות, בידיעת הממשלה.
אנו מנסים לקבל את המלט מבית החרושת הקיים ומאלה שיוקמו, על חשבון מס
הרכוש שהם יהיו חייבים.

אנו עושים מאמץ להקים בשנה הבאה 30 נקודות
התיישבות - מהן עשר במסגרת התנועה -מן העיר לכפר.

ביחס להוצאות משרד החוץ, התשובה היא שההוצאות
אינן עולות על סכומים שאושרו. ההחלטה על היקף ההוצאות הללו מתקבלת על ידי
הממשלה, כי זה ענין מדיני.א.

ז. סוזיב:
אני מציע להקים ועדת משנה קטנה שתקבל את החומר
האינפורמטיבי הדרוש, כדי לטפל בשאלה זו מחוץ
למסגרת התקציב והדיון הרגיל בו.

שר האוצר ל. אשכול: אני מוכן למסור לשר החוץ שזה רצונה של ועדת הכספים.

ביחס לתשלום הון חוזר לתעשייה מתקציב הפיתוח,
עלי לציין שהתקשיה מקבלת כבר סכומים מסעף זה של תקציב הפיתוח.

ענין גביית שכר דירה מבתי ספר בבניינים הטבוהלים
על ידי אגף נכסי המדינה, סודר באופן פנימי בין הנוגעים בדבר.

ב. שונות

היו"ר י. גורי:
ברצוני להסב את תשומת לבו של שר האוצר לכך, שחברי
הוועדה הציאו להרחיב את חוק הנשיא חיים וייצמן
על כל נשיאי המדינה שיהיו. באם הצעה זו תתקבל על ידי הממשלה, יציעו חברי
הוועדה הצעות שונות לסעיפי החוק הטעונים שינוי. אני מבקש את שר האוצר להיוועץ
בענין זה עם חברי הממשלה.

שנית, ועדת הכספים החליטה שיש צורך לשחרר את מוסדות
החינוך והתרבות מתשלום ממלווה חובה, וקבלה את ההצעה שיש לעשות זאת על ידי
מתן הקצבה למטרה זו, שתתחלק על כמה שנים ואשר השיעור הראשון שלה א החל
לגבי שנה זו, יהיה מאה אלף לירות. ד"ר מנדלסון אמר לחברי הוועדה בשם האוצר,
כי הוא מציע גם כן להקציב השנה מאה אלף לירות למטרה זו בהסתמך על כך באנו
בדברים עם המוסדות הכלולים באותה רשימה, בהנחה שאם במשך חדשיים לא נתקבלה
הודעה שלילית ביחס להצעה שהוצעה על ידי בא כח האוצר עצמו, סימן שהדבר אושר.
הסכום הכולל בו חייבים מוסדות אלה מגיע ל-375,000 לירות. בינתיים התברר
כי דעת שר האוצר בענין זה היא שלילית, ואיננו יכולים לקבל זאת.

כמו כן התקבל שיש לשחרר ממלווה חובה את ההתיישבות
הצעירה, והיו חילוקי דעות אם בחשבון זה כלולים גם המשקים שהוקמו מאז שנת
1945, או שרק אלה שהוקמו מאז נובמבר 1947. הויכוח נוגע ל-56 ישובים בלבד,
מהם 15 בנגב. אני חושב כי לעומת המספר הכללי של ישובים שישוחררו בדרך זו -
העולה על שלוש מאות - אין חשיבות מעשית רבה לשחרורם של עוד 41 ישובים,
היות וביחס ל-15 הישובים בנגב קיימת הסכמה כללית.

שר האוצר ל. אשכול: במצבה הכספי הנוכחי של המדינה יש חשיבות רבה לסכומים
אלה, ואני מציע לחברי הוועדה לא לעמוד על תביעה
זו. ביחס למוסדות התרבות הכלולים ברשימה זו אין לי התנגדות עקרונית, אלא שלפי

יכלתנו הכספית, נשלם הקצבה זו של מאה לירות, כאשר תיווצר האפשרות לכך.

על כל פנים, אני רוצה לעמוד על כך שאם
הובעים סכום זה בשם ההסכמה שניתנה על ידי באיכח האוצר, יש לזכור
כי ההסכמה ניתנה רק על הסכום הראשון של מאה אלף לירות, ועדיין לא
על הסכום הכולל.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15

= = =